

Luonnonsuojelulain 54 §:n mukainen poikkeaminen Päätyeenlahden luonnonsuojelualue 4:n rauhoitusmääräyksistä

Hakija

Pohjois-Karjalan Sähkö Oy
Jari Taskinen
jari.taskinen@enerke.fi

Hakemus

Pohjois-Karjalan Sähkö Oy hakee poikkeuslupaa rakentaa 20 kV maakaapeli Päätyeenlahden luonnonsuojelualue 4:lle (YSA202884). Uudella maakaapelilla korvattaisiin nykyisen vuonna 1978 asennettu 20 kV maakaapeli, joka sijaitsee Päätyeenlahden poikki pengerretyn Tohmajärventien alla. Luonnonsuojelualueen maanomistaja, Päätyen osakunta, on antanut suostumuksen maakaapelin rakentamiselle.

Uusi kaapeli on tarkoitus asentaa suuntaporaamalla Päätyeenlahden alitse 160 mm putki, johon kaapeli sijoitetaan. Poraus alkaisi ja päättyisi luonnonsuojelualueen ulkopuolella.

Maakaapelin uusiminen nykyisen kaapelin reitille ei käytännössä ole mahdollista ilman tien pinnan poistamista ja tien rakenteeseen kaivamista, kaapeli sijaitsee Tohmajärventien parkkialueen ja kevyenliikenteenväylän alla. Suuntaporauksen onnistuminen tien suuntaisesti tiealueella on epävarmaa tien rakenteen takia (lohkareita, mursketta). Suojelualue rajoittuu tiealueeseen ja koneellinen kaivaminen tien penkereeseen kaiteiden ulkopuolella edellyttäisi kaivinkoneen liikkumista suojelualueella.

Suuntaporaus on ohjattava porausmenetelmä, jolla voidaan asentaa maanalaista infraa rikkomatta pintarakenteita. Maalajista ja paikasta riippuen porauksen pituus voi olla jopa 1500 m. Kallioinen ja lohkarainen maaperä vaatii porakruunun, jolloin metrihinta yli kaksinkertaistuu suuntaporaukseen verrattuna.

Rakentamisen kesto on noin kaksi viikkoa ja se toteutettaisiin 1.8.-26.9.2025 lintujen pesimäajan 1.5.-31.7. ulkopuolella.

Hakemuksen mukaan suuntaporaus aloitetaan ja lopetetaan suojelualueen ulkopuolelta. Toimenpiteillä ei arvioida olevan vaikutusta Natura 2000 -alueen lajien ja luontotyyppien suojelutavoitteisiin. Toimenpide ajoitetaan myös lintujen pesimäajan ulkopuolelle.

Hakijan antamat lisätiedot hankkeen tarpeellisuudesta ja sen vaihtoehtoista toteuttamistavoista

Kaapelilla mahdollistetaan Päätyeenlahden pohjoispuolella olevien muuntamoiden sähkönsyöttö kahdesta eri suunnasta, jolloin vikatilanteessa sähkökatko voidaan välttää. Sähköverkon toimitusvarmuus määritetään sähkömarkkina-alueissa. Nykyinen kaapeli on asennettu vuonna 1978 ja siinä on ollut vikoja viime aikoina.

24.4.2025

Vesistökaapeli voidaan asentaa laskemalla kaapeli pohjaan ja painottaa ja/tai suojata se määräysten mukaisesti. Rantautumisissa kuitenkin kaapeli pitää suojata 2 m alasyvyyteen asti kaivamalla kaapeli 0,7 m syvyyteen. Koska Päätyeenlahti on matala, vesistökartan mukaan 1,5 m tai alle, kaapeli pitäisi kaivaa koko matkaltaan 0,7 m syvyyteen.

Nykyinen kaapeli on asennettu ennen pyörätien rakentamista ja jäänyt sen takia tien alle. Jos kaapeli rakennettaisiin samalle reitille, niin kaapeli jouduttaisiin kaivamaan tien rakenteisiin ja asfalttipäällysteet rikkomaan kaapelireitin koko Päätyeenlahden ylittävältä osalta.

Tiealue rajoittuu suoraan luonnonsuojelualueeseen ja penkereeseen asentaminen edellyttäisi kaivinkoneen liikkumista suojelualueella. Tien puolelta kaivaminen ei ole mahdollista kaiteen ja penkereen sortumisvaaran takia.

Poraaminen tiealueella vaatisi tien rakenteen (louhi, murske) takia kruunuporan, jonka kustannukset ovat moninkertaiset verrattuna suuntaporaukseen. Tiealueella on myös muita kaapeleita, jotka olisivat vaaravyöhykkeellä.

Päätös ja lupaehdot

Pohjois-Karjalan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (jatkossa ELY-keskus) myöntää hakijalle hakemuksen mukaisen luvan maakaapelin asentamiselle suuntaporaamalla seuraavin ehdoin:

1. Lupa on voimassa 1.8.-26.9.2025.
2. Toimenpiteitä ei saa tehdä Päätyeenlahden luonnonsuojelualue 4:n puolella.
3. Toimenpiteillä ei saa heikentää suojelualueen luontotyyppejä eikä lintujen elinympäristöjä.
4. Lupa ei oikeuta moottoriajoneuvolla liikkumiseen suojelualueen puolella.
5. Toimenpiteitä tehtäessä on pyrittävä välttämään häiriön aiheuttamista suojelualueen linnustolle ja muulle eläimistölle.
6. Koneita kuljetettaessa ja niitä käytettäessä on huolehdittava siitä, ettei ympäristölle ja vesistölle aiheudu pilaantumisen vaaraa. Jos toiminnasta aiheutuu tai uhkaa aiheutua ympäristön pilaantumista, toiminnanharjoittajan on viipymättä ryhdyttävä tarpeellisiin toimiin pilaantumisen tai sen vaaran ehkäisemiseksi tai sen rajoittamiseksi mahdollisimman vähäiseksi.
7. Hakija vastaa siitä, että kaikki luvan mukaisiin toimenpiteisiin osallistuvat henkilöt noudattavat tämän luvan ehtoja.
8. Hakija vastaa muista hankkeeseen tarvittavista luvista ja ilmoituksista.
9. Tämä lupa tai sen kopio on oltava mukana toimenpiteitä tehtäessä (esim. puhelimessa) ja pyydettyäessä lupa on esitettävä.
10. Hakija vastaa tarvittaessa yhteydenpidosta muihin viranomaisiin ja maanomistajiin.
11. ELY-keskus valvoo lupaehtojen noudattamista. ELY-keskus voi peruuttaa osittain tai kokonaan tämän luvan, mikäli luvan edellytykset eivät enää täyty tai luvan ehtoja ei noudateta.
12. Pohjois-Karjalan ELY-keskukselle on toimitettava raportti luvan käytöstä 31.12.2025 mennessä. Raportti toimitetaan osoitteeseen kirjaamo.pohjois-karjala@ely-keskus.fi, viitteeksi POKELY/267/2025.

Perustelut

Päätyeenlahden luonnonsuojelualue (YSA202884) on perustettu Pohjois-Karjalan ympäristökeskuksen päätöksellä PKA-2006-L-366 (251) 19.12.2006. Kohde kuuluu valtakunnalliseen lintuvesiensuojeluohjelmaan (LVO070160) ja Natura 2000 -verkostoon. Alueen pinta-ala on noin 171 hehtaaria.

Ympäristökeskuksen päätöksen mukaisesti Päätyeenlahden luonnonsuojelualue 4:lla on kielletty:

- kuivattaminen, ojien kaivaminen, vesien perkaaminen ja patoaminen sekä kaikenlainen muu maa- ja kallioperän vahingoittaminen ja sen ainesten ottaminen;
- metsänhakkuu sekä kasvillisuuden vahingoittaminen;
- selkärankaisten eläinten tappaminen, pyydystäminen, hätyyttäminen ja pesien vahingoittaminen;
- rakennusten, laitteiden, teiden ja polkujen rakentaminen;
- muut toimet, jotka vaikuttavat epäedullisesti alueen luonnonoloihin, maisemaan taikka eliölajien säilymiseen;
- liikkuminen moottoriajoneuvoilla;
- liikkuminen lintujen pesimäaikaan 1.5.-31.7. päätöskarttaan rajatulla alueella.

Päätyeenlahti kuuluu myös Natura 2000 -verkostoon. Päätyenlahden Natura-alue (SPA, FI0700003) on perustettu 27.3.2015 ympäristöministeriön asetuksella 354/2015. Alueen suojelun perusteena on 60 lintulajia, joiden suojelutavoitteena on vähintään kohteen merkityksen säilyminen osana Natura 2000 -verkostoa. Lisäksi alueen suojelussa ja hoidossa painotetaan seuraavia tavoitteita:

- alueella vallitseva lajien sekä niiden elinympäristöjen tila säilytetään turvaamalla luonnon omien prosessien mukainen kehitys
- alueella vallitseva lajien sekä niiden elinympäristöjen tila säilytetään alueen käyttöä ohjaamalla
- alueella vallitseva lajien sekä niiden elinympäristöjen tila säilytetään hoitotoimenpiteillä
- lajin elinympäristön laatua tai lajin populaation elinvoimaisuutta parannetaan ennallistamis- ja hoitotoimenpitein.

Luonnonsuojelulain (9/2023) 34 §:n mukaan Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja ei saa merkittävästi heikentää. Luonnonsuojelulain 35 §:ssä säädetään hankkeiden ja suunnitelmien arvioinnista seuraavasti: ”Jos hanke tai suunnitelma joko yksinään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa todennäköisesti merkittävästi heikentää valtioneuvoston Natura 2000 -verkostoon ehdottaman tai verkostoon sisällytetyn alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon, hankkeen toteuttajan tai suunnitelman laatijan on asianmukaisella tavalla arvioitava nämä vaikutukset sen kannalta, miten ne vaikuttavat alueen suojelutavoitteisiin. Sama koskee sellaista hanketta tai suunnitelmaa alueen ulkopuolella, jolla todennäköisesti on alueelle ulottuvia merkittäviä haitallisia vaikutuksia.”

ELY-keskuksen näkemyksen mukaan suunniteltu suuntaporaus ei heikennä lupaehtojen mukaisesti toimittaessa Päätyeenlahden Natura-alueen suojeluperusteena olevia luonnonarvoja eikä luonnonsuojelulain 35 §:n mukainen Natura-arviointi ole siten tarpeen.

Suunnitelluilla toimenpiteillä parannetaan sähköverkon toimintavarmuutta. Nykyinen kaapeli on asennettu 48 vuotta sitten ja siinä on alkanut ilmenemään vikoja. ELY-keskus

24.4.2025

tiedusteli hakijalta muita vaihtoehtoja hankkeen toteuttamiseksi. Vesistökaapelin laskeaminen lahden pohjaan edellyttäisi kaapelin kaivamista pohjaan koko matkaltaan noin 0,7 m syvyyteen lahden mataluuden takia. Nykyinen kaapeli sijaitsee pyörätien alla. Kaapelin kaivaminen samalle paikalle edellyttäisi asfaltin poistoa, pyörätien kaivamista auki ja uudelleen asfaltoimista. Kolmantena toteutusvaihtoehtona kaapelin asentamiselle olisi sen kaivaminen tien penkereeseen. Tämä edellyttäisi kuitenkin kaivamista luonnonsuojelualueen puolelta penkereen sortumisvaaran vuoksi. Poraaminen tiealueen alla ei ole toteutettavissa, koska siellä kulkee jo muita kaapeleita.

ELY-keskuksen näkemyksen mukaan hankkeen vaihtoehtoiset toteutustavat ovat luonto- ja ympäristövaikutuksiltaan haitallisempia kuin suunniteltu suuntapora. Lisäksi ilmajohtojen asentaminen linnuston suojelua varten perustetulle alueelle ei ole perusteltua.

Luonnonsuojelulain 54 §:n nojalla ELY-keskus voi yksittäistapauksessa myöntää luvan poiketa yksityistä luonnonsuojelualueutta koskevista rauhoitusmääräyksistä, jos poikkeaminen ei vaaranna alueen perustamistarkoitusta ja on tarpeen alueen hoidon, käytön tai olemassa olevien yhdyskuntateknisten rakenteiden tai niihin liittyvien laitteiden kunnostamisen taikka tutkimuksen kannalta. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan kyseessä on yhdyskuntateknisen rakenteen kunnossapito. Suunniteltu työ toteutetaan kajoamatta suojelualueen puolelle ja työ toteutetaan lintujen pesimäajan ulkopuolella, jolloin toimenpiteiden ei voida katsoa aiheuttavan haittaa alueen suojelun perusteena oleville luontoarvoille.

ELY-keskus katsoo, että hakemus täyttää luonnonsuojelulain 54 §:n 1 momentin mukaiset poikkeamisedellytykset.

Sovelletut oikeusohjeet

Luonnonsuojelulaki (9/2023) 34 §, 35 §, 54 § ja 121 §

Pohjois-Karjalan ympäristökeskuksen päätös Päätyeenlahden luonnonsuojelualue 4 (YSA202884) perustamisesta 19.12.2006, PKA-2006-L-366 (251)

Valtioneuvoston asetus (794/2024) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuonna 2025

Päätöksen voimaantulo

Päätöksen mukaisiin toimenpiteisiin saa ryhtyä luvan saavutettua lainvoiman muutoksenhakuajan ja mahdollisen muutoksenhaun jälkeen.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Itä-Suomen hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä, päätös on annettu tiedoksi sähköpostitse.

24.4.2025

Asiakirjan hyväksyntä

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt luonnonsuojeluasiantuntija Ville Vuorio ja ratkaissut johtava asiantuntija Saara Heräjärvi.

Liitteet

Valitusosoitus

Jakelu

Hakijalle sähköisesti.

Tiedoksi

Ympäristöministeriö, kirjaamo.ym@gov.fi
Suomen ympäristökeskus, kirjaamo@syke.fi
Pohjois-Karjalan luonnonsuojelupiiri, pohjois-karjala@sll.fi
Pohjois-Karjalan lintutieteellinen yhdistys, pk.lintutieteellinen@gmail.com
Kiteen kaupunki, kitee@kitee.fi

Suoritemaksu

Luonnonsuojelulain 54 §:n 1 momentissa tarkoitettu poikkeus yksityisen luonnonsuojelualueen rauhoitusmääräyksistä: 316 €